ИНТЕРВЈУ Митрополит Иларион: Амбиције Вартоломеја праве раскол у православљу



Бранко Влаховић - стални дописник из Москве

БЕЗ обзира на садашње проблеме надам се да до крајњег раскола у православљу неће доћи и да ће јединство у нашој заједничкој православној породици бити обновљено. Али, то успостављање јединства је могуће само путем повратка строгом поштовању црквених канона.

*У **ексклузивном интервјуу за "Новости"** митрополит Иларион, председник Одељења спољних црквених веза Московске патријаршије, наглашава и да је прошле године СПЦ претрпела велики губитак, преминули су патријарх Иринеј и митрополит црногорско-приморски Амфилохије, који су били веома поштовани и у Русији.*

- Господ ми је дао могућност да више пута разговарам и молим се са српским патријархом Иринејом. На мене је оставио јак утисак. У њему су се осећале дубина и снага душе. Сећам се са каквом је храброшћу и одлучношћу говорио подржавајући православље у Украјини, које је страдало. Он је волео своје вернике, кад их је благословио или причешћивао, посебно децу, на

његовом лицу се видела духовна радост - истиче наш саговорник.

* Добро сте познавали и митрополита Амфилохија?

- Покојни владика је био велики архиепископ и многострано обдарен човек: богослов, организатор, духовни наставник. Његов боравак на челу Црногорско-приморске митрополије је епоха црквеног препорода у Црној Гори. Владика је успео да доведе у цркву много људи, да надахне хиљаде верника на самопожртвован рад у име духовног препорода Црне Горе. Захваљујући литијама у одбрани светиња које је он покренуо, свет је видео како бије живо православно срце Црне Горе, то је постао светао пример у размерама целог хришћанског света, натерало је многе наше савременике да се замисле о вери својих очева.

* Патријарх Кирил, када је умро митрополит Амфилохије, рекао је да је за његово име везан духовни препород Црне Горе. Како видите будућност православља у овој земљи?

- Православље у Црној Гори гради се на чврстом темељу који су положили светитељи Василије Острошки и Петар Цетињски. Православна вера је, не једном у историји, давала нашој браћи снагу да добију борбу за слободу, да формирају национални карактер и културу, допринела настанку и развоју њихове државе. Народни покрет за заштиту светиња показао је целом свету колико много отаџбинска вера и православна црква значи људима, посебно онима којима припада будућност, младима. Мени је врло важно да је на делима владике Амфилохија младо поколење Црне Горе могло да проникне у спознају одговорности да духовно наслеђе мора да се сачува за потомство.

* Руска православна црква памтиће српског патријарха и по томе што је чврсто подржавао канонско православље у Украјини. Каква је ваша прогноза што се тиче Украјине?

- Стварање тзв. Православне цркве Украјине имало је вештачки, политички карактер чији је аутор бивши украјински председник Петар Порошенко. Окупили су 2018. лажне епископе две различите неканонске цркве које су се и међусобно сукобљавале. Велики притисак је био на хијерархију канонске Украјинске православне цркве, верне московском патријарху. Али, од 90 епископа, само двојица су пристала да пређу на страну расколника. Притом је тзв. аутокефалија дата са низом ограничења. Тако се Православна црква Украјине морала одрећи свих својих општина у иностранству, као и права да формира такве црквене општине. То је заоштрило још више односе унутар новоосноване цркве. Филарет Денисенко, бивши лидер једне од двају расколничких цркава (велики пријатељ црногорског расколника Мираша Дедеића), одрекао се признања томоса који је доделио патријарх Вартоломеј. Он је поново оформио своју организацију, тзв. кијевски патријархат. Расте и број противречности унутар осталог дела Православне цркве

Украјине, а у отетим храмовима нема ко да служи. Руководство Константинопољског патријархата изјављивало је да ће аутокефалија да обједини православне у Украјини, али раскол се само појачао.

* Док Руска православна црква оптужује патријарха Вартоломеја за раскол, он најављује да ће посетити Украјину у августу, у време празновања Дана независности.

- Ову најаву не треба да коментаришем ја, већ Украјинке и Украјинци који су пострадали када су им отимани храмови и свештеници које су избацивали из цркава које су правили својим рукама. Ти који су им наносили бол сматрали су да су за то добили морално право управо од патријарха Вартоломеја. Има основа за процене да ће његова посета Украјини бити искоришћена за нове покушаје отимања храмова. Али, сумњам да ће се то десити. Верници ће се молити као и раније у канонској цркви. Расколички храмови ће и убудуће бити празни. А политичари ће и даље покушавати да користе религију за своје интересе.

* БРОЈ жртава од вируса корона последњих месеци је порастао у РПЦ. Жириновски је позвао да се зато сви храмови затворе. У Московској патријаршији критиковали су такав став.

- У условима када људи иду у биоскопе и позоришта, купују у маркетима и возе се јавним превозом, чудно је тражити да се због епидемије затворе храмови. Треба доћи у цркве, па тек онда говорити поштују ли се прописане мере. У цркви на Ордынки у Москви, где сам ја настојник, верници за време богослужења носе маске и држе дистанцу. Придржавамо се свих норми у складу са инструкцијама и препорукама које смо добили од Светог синода. Иконе се дезинфекују, не љуби се рука свештенику. Дате су и инструкције како се треба понашати у време крштења, исповедања, венчања, опела... Чинимо све да заштитимо своје вернике, а верујем да то исто раде и свештеници СПЦ.

* Патријарх Вартоломеј претендује да буде "источни папа". Може ли његово понашање да доведе до распада православља на део који је уз Константинопољ и други који је уз Москву?

- Заиста, патријарх Вартоломеј последњих година се понаша не као координатор у односима међу православнима, како је он некада себе називао. Он се понаша као да је сва власт његова и да никоме не одговара као поглавар Цркве Христове. Таква склоност власти није у складу са православним учењем. Тешке последице неканонског деловања Константинопоља по православље већ су свима очигледне, а уколико не промени понашање, раскол ће бити све дубљи. Линија раздвајање не пролази између Константинопоља и Москве и не међу Грцима и Словенима. Она дели хијерархе и вернике на оне који су верни канонима и на оне који их крше. Надам се да до крајњег раскола православља неће доћи и да ће јединство у нашој заједничкој православној

породици буде обновљено.

* Како оцењујете данашње односе РПЦ са Ватиканом? На Куби је 2016. био први сусрет руског патријарха и римског папе. Шта треба урадити да се крене даље?

- Сусрет папе Фрање и руског патријарха Кирила у Хавани био је условљен неопходношћу координације напора да се заштите хришћани на Блиском истоку. Организацији сусрета претходио је многогодишњи, мукотрпни рад. Сада је у склопу наставка православно-католичког богословског дијалога првенствено важан заједнички рад у социјалној, културној и добротворној сфери. У складу са постигнутим договорима у Хавани, почела је реализација низа хуманитарних пројеката на Блиском истоку. Минулих година је активирана и културна сарадња. Без обзира на то што још постоје разлике у ставовима, ми успешно радимо на реализацији многих заједничких пројеката, чувајући властити идентитет и истовремено реализујемо наше заједничке хришћанске позиве у савременим условима.

* Има ли истине у причама да папа Фрања не може да дође у Русију јер се противе патријарх Кирил, многи свештеници и верници, због изјаве да треба прихватити закон који штити права хомосексуалаца?

- Посета папе Фрање Русији сада није на дневном реду. Треба подвући да су актуелни папа, али и његови претходници већ били у низу држава које припадају зони канонске одговорности Руске православне цркве. Сваки пут се то питање вагало, водећи рачуна о специфичностима ситуације у конкретним земљама. Важно је да се сачува крхки и деликатни међуконфесионални баланс.

* Председник Северне Македоније Пендаровски молио је патријарха Вартоломеја да призна неканонску Македонску православну цркву. Њу не признаје не само српска, него ни друге православне цркве. Је ли могуће избећи нови конфликт?

- У Руској православној цркви увек су сматрали и сматрају да је решење македонског црквеног питања искључиво право Српске православне цркве и без њеног пристанка било какви покушаји мешања су недопустиви.

* Синод СПЦ много пута се обраћао писмима Унеску да се заштите српски храмови на КиМ. Сада Албанци убеђују светску јавност да су они градили те цркве. Какав би савет могли да дате Србима тим поводом?

- За време посете Косову и Метохији видео сам руине храмова које су порушили екстремисти, као и светиње које су претворили у сметлишта. Они који су рушили и скрнавили храмове и манастире

на КиМ показали су јасно целом свету да немају никакву историјску или духовну везу са тим светињама. Православни Грци су носили и носе у срцу Свету Софију коју су им отели, чак и кад је она била претворена у џамију. Молимо се за нашу српску браћу која живе у тешким условима у том светом крају. Нека им да Бог снагу и стрпљивост да сачувају отаџбинску својину.

Извор: https://mospat.ru/sr/news/60699/